

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА**

Навчально-науковий юридичний інститут
Кафедра правоохоронної діяльності

**СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ІСТОРІЯ СУДОВИХ ТА ПРАВООХОРОННИХ
ОРГАНІВ УКРАЇНИ**

Рівень вищої освіти – перший (бакалаврський)

Освітньо-професійна програма «Правоохоронна діяльність»

Спеціальність К9 «Правоохоронна діяльність»

Галузь знань К «Безпека та оборона»

Затверджено на засіданні кафедри
Протокол №1 від 26.08.2025 р.

м. Івано-Франківськ – 2025

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	Історія судових та правоохоронних органів України
Викладач (-і)	Адамович Сергій Васильович, проф., д.і.н., завідувач кафедри кафедри теорії та історії держави і права зарубіжних країн
Контактний телефон викладача	(0342) 596133
E-mail викладача	sergey.adamovych@pnu.edu.ua
Формат дисципліни	очний
Обсяг дисципліни	3 кредити ЄКТС, 90 год.
Посилання на сайт дистанційного навчання	https://d-learn.pnu.edu.ua . При вивченні дисциплін можуть використовуватися можливості платформи Google Meet
Консультації	Консультації проводяться відповідно до Графіку індивідуальних занять зі студентами, розміщеному на інформаційному стенді та сайті кафедри https://kpd.pnu.edu.ua/hrafik-individualnoi-roboty-z-studentamy/ . Також можливі консультації шляхом листування через електронну пошту, зокрема, що стосується погодження планів та змісту індивідуальних науково-дослідних завдань
2. Анотація до навчальної дисципліни	
<p><u>Предметом</u> вивчення навчальної дисципліни є історичний розвиток судових і правоохоронних органів на території України від давніх часів до сьогодення. Вона досліджує правові, організаційні, соціально-економічні та політичні аспекти формування та функціонування органів, що здійснюють охорону правопорядку, слідство, судочинство, безпеку держави та захист прав людини</p>	
3. Мета та цілі навчальної дисципліни	
<p><u>Метою вивчення</u> навчальної дисципліни «Історія судових та правоохоронних органів України» є надання студентам знань про історичні етапи розвитку судових та правоохоронних органів України, їхню роль у суспільстві, правову еволюцію та вплив на формування сучасної правової системи.</p> <p>Основними цілями вивчення дисципліни є отримання знань історичний розвиток судових та правоохоронних органів України, засвоєння знань про правову базу діяльності судових та правоохоронних органів, розвиток умінь аналізувати документи, архівні матеріали та історичні факти, пов'язані з діяльністю судових та правоохоронних органів, усвідомлення важливості принципів законності та правопорядку в розвитку суспільства.</p>	
4. Програмні компетентності та результати навчання	
<p><u>Загальні компетентності:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - знання та розуміння предметної області та розуміння правоохоронної діяльності; - здатність вчитися та оволодівати сучасними знаннями; – здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями; – здатність приймати обґрунтовані рішення; -здатність працювати в команді. <p><u>Фахові компетентності:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - здатність до критичного мислення та системного аналізу правових явищ ; – здатність самостійно збирати та опрацьовувати, аналізувати та узагальнювати 	

правову інформацію з різних джерел;
 – здатність усвідомлювати функції держави у сфері правоохоронної діяльності, способів та механізмів реалізації цих функцій.

Програмні результати навчання:

- розуміти історичний, соціальний, економічний та технологічний і культурний контексти розвитку правоохоронної діяльності;
- розуміти та професійно застосовувати понятійний апарат права та правоохоронної діяльності;
- виокремлювати юридично значущі факти і формувати обґрунтовані висновки.

5. Організація навчання

Обсяг навчальної дисципліни

Вид заняття	Загальна кількість годин
лекції	12
семінарські заняття / практичні / лабораторні	18
самостійна робота	60

Ознаки навчальної дисципліни

Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативна / вибіркова
4	К 9 Правоохоронна діяльність	2	вибіркова

Тематика навчальної дисципліни

Тема	кількість год.		
	лекції	заняття	сам. роб.
Змістовний модуль 1. Історія судових та правоохоронних органів в Україні в період середньовіччя та Нового часу			
Тема № 1. Судові та правоохоронні функції у часи Київської Русі	2	2	
Тема № 2. Система охорони правопорядку і суди у литовсько-польський період		2	6
Тема 3. Боротьба із злочинністю в часи Козаччини	2		8
Тема 4. Правоохоронна діяльність та суди у період Гетьманщини	2	2	4
Тема № 5 Правоохоронна та судова система України в імперський період		2	8
Змістовий модуль 2. Історія судових та правоохоронних органів в Україні в XX- на початку XXI ст.			
Тема № 6. Становлення судової та правоохоронної системи за часів Української Народної Республіки (УНР)	2	2	8
Тема № 7 Судова та правоохоронна система періоду Гетьманату Павла Скоропадського (1918 р.)		2	4
Тема № 8 Правоохоронна діяльність та суди періоду Директорії УНР (1918–1920 рр.)		2	8
Тема №9 Судова та правоохоронна система ЗУНР	2		8
Тема №10. Правоохоронні та судові органи за радянської доби		2	6
Тема №11. Правоохоронні та судові органи України в	2	2	

часи незалежності			
ЗАГ.:	12	18	60
6. Система оцінювання навчальної дисципліни			
Загальна система оцінювання курсу	Визначається Порядком організації та проведення оцінювання успішності здобувачів вищої освіти Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника, введеним в дію наказом ректора Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника від 19 травня 2023 р. № 309. https://efund.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/172/2023/09/poriadok-orhanizatsii-ta-provedennia-otsiniuvannia-uspishnosti-zdobuvachiv-vyshchoi-osvity.pdf , а також Методичними рекомендаціями до порядку оцінювання успішності здобувачів вищої освіти у навчально-науковому юридичному інституті (далі - МРПОУ), затвердженими Вченою радою навчально-наукового юридичного інституту Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника, протокол №13 від 27 червня 2024 року) https://law.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/100/2024/11/metodychni-rekomendatsii-pro-poriadok-otsiniuvannia-uspishnosti.pdf .		
Вимоги до письмової роботи	Передбачається виконання 1 письмової модульної контрольної роботи (абз.2 пп. 3.1.3.1 МРПОУ). Робота виконується на останньому семінарському занятті та охоплює всі змістові модулі. Зміст питань, форма та структура завдань визначається викладачами, що проводять семінарські заняття за погодженням з керівником навчальної дисципліни та затверджується на засіданні відповідної кафедри (пп. 3.1.3.2 МРПОУ). На письмову модульну контрольну роботу вноситься теми 1 і 2 змістового модуля. Максимальна кількість балів за письмову роботу – 50 (пп. 2.6.1 МРПОУ).		
Семінарські заняття	Завдання для семінарських занять визначені у методичних вказівках, що розміщені на сайті кафедри https://kttidip.pnu.edu.ua/denna-forma-5 , а також в системі дистанційного навчання. Максимальна кількість балів за семінарські заняття – 45 (пп. 2.6.1–2.6.2 МРПОУ).		
Умови допуску до підсумкового контролю	Студенту виставляється залік за умови виконання всіх видів робіт, передбачених навчальною програмою. Наявність хоча б одного пропущеного і невідпрацьованого семінарського заняття є підставою для не виставлення заліку (пп. 3.2.2 МРПОУ)		
Підсумковий контроль	Залік. Підсумковий бал складається з суми підсумкового балу за семінарські заняття (максимально 45 балів), балу за підсумкову модульну контрольну роботу (максимально 50 балів) та балу за самостійну роботу (максимально 5 балів, пп. 2.6.3 МРПОУ). Бал за індивідуальну роботу та/або участь у науковій роботі (максимально 10 балів) є додатковим балом, який додається до підсумкового семестрового балу (пп. 2.6.1 МРПОУ). Підсумковий бал становить максимально 100 балів (пп. 2.6.1–2.6.3 МРПОУ).		
7. Політика навчальної дисципліни			
<u>Письмові роботи:</u> Зміст питань, форма та структура завдань та інструкції щодо виконання обов'язкових (письмових модульних контрольних робіт) та додаткових письмових робіт визначаються викладачем, що проводить семінарські заняття, за погодженням з викладачем, що проводить лекційні заняття (Розділ 3 МРПОУ). За бажанням (для			

отримання додаткових балів) студенти можуть виконувати індивідуальні завдання (пп. 3.1.4.1-3.1.4.3 МРПОУ). Види індивідуальних завдань та інструкції щодо їх виконання знаходяться на кафедрі та на сайті кафедри <https://kpd.cnu.edu.ua/denna-forma-4/>

Академічна доброчесність:

Очікується, що студенти будуть дотримуватися принципів академічної доброчесності, визначених Положенням про запобігання академічному плагіату та іншим порушенням академічної доброчесності у навчальній та науково-дослідній роботі здобувачів освіти Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника <https://pnu.edu.ua/wp-content/uploads/2022/09/Нова-редакція-Положення-про-запобігання-академічному-плагіату.pdf>, усвідомлюючи наслідки порушення.

Реагування на порушення академічної доброчесності здійснюється відповідно до встановлених процедур https://efund.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/172/2024/05/pr.01.1.1-08_2024-protsedura_8_universytet.pdf.

Відвідування занять

Очікується, що всі студенти відвідають лекції і семінарські заняття. Пропуски занять відпрацьовуються в обов'язковому порядку. Студент зобов'язаний відпрацювати пропущене заняття впродовж двох тижнів з дня пропуску заняття (абз. 1. пп. 3.1.2 МРПОУ). За пропущені лекційні заняття без поважних причин в обсязі, що перевищує 10% від загальної кількості лекційних годин, які відведені на навчальну дисципліну відповідно до робочого навчального плану, керівник курсу віднімає 5 балів від підсумкового семестрового балу студента (абз. 2. пп. 3.1.2 МРПОУ).

Неформальна освіта

Питання визнання результатів навчання, отриманих у неформальній освіті регулюється Положенням про визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної освіти, в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника https://efund.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/172/2023/05/02-07.33_2022-polozhennia-pro-vyznannia-rezultativ-navchannia-zdobutykh-shliakhom-neformalnoi-osvity-v-prykarpatskomu-natsionalnomu-universyteti-imeni-vasylii-stefanyka.pdf

8. Рекомендована література

1. Адамович С.В. Злочинні наслідки зловживання алкоголем працівниками правоохоронних органів у західних областях УРСР після Другої світової війни. *Тверезість – умова збереження та розвитку народу України: матеріали I Всеукраїнської науково-практичної конференції (м. Івано-Франківськ, 15 грудня 2017 р.)*. Івано-Франківськ: Редакційно-видавничий відділ Університету Короля Данила, 2017. С.5-10.
2. Адамович С. Нереабілітована пам'ять. Ч.2. Івано-Франківськ: Лілея НВ, 2020. 136 с.
3. Адамович С.В., Шинкарук Я.І., Федорчук О.В. Правопорушення працівників карально-репресивних органів СРСР в Станіславській області в 1944-1953 рр. Актуальні проблеми вдосконалення чинного законодавства України [текст] : Збірник наукових статей. Випуск 65. Івано-Франківськ : Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника, 2024. С.4.1-4.17.
4. Бандурка О.М., Греченко В.А., Ярмиш О.Н. *Поліція в Україні: історико-правове дослідження (початок ХУІІІ ст. – 1917 р.)*: Харків: Золота миля, 2012. 616 с.
5. Білас І. Г. *Репресивно-каральна система в Україні. 1917-1953: Суспільно-політичний та історико-правовий аналіз*: У 2 кн. Кн.1. Київ: Либідь. Військо України, 1994. 432 с.; Кн.2. 688 с.
6. Бобров Ю. проблеми становлення та розвитку системи військових судів в

Україні. Харків: Право, 2025. 320 с.

7. Історія правоохоронних органів України : Підручник / С. В. Банах, А. В. Грубінко, В. В. Савенко, В. З. Ухач. Тернопіль: ЗУНУ, 2021. 232 с.

8. *Історія судових і правоохоронних органів України. Курс лекцій* / В. М. Щербатюк, Є. С. Дурнов, О. В. Шкуратенко [та ін.]. Київ: Видавництво «Фенікс», 2022. 280 с.

9. Копиленко О.Л., Копиленко М.Л. Держава і право України. 1917-1920: Навч. Посібник. К.: Либідь, 1997. 208 с.

10. Лісна І.С. Історія становлення судової влади та суб'єктний склад судового процесу в Київській Русі. Актуальні проблеми права: теорія і практика. 2022. № 2(44). С. 54-60.

11. Михайленко П. П., Кондратьєв Я. Ю. *Історія міліції України у документах і матеріалах: у 3 т* Київ, 1997. Т. 1: 1917-1925. [Б. м.] : [б.в.], 1997. 499 с; Т. 2 : 1926 - 1945. [Б. м.] : [б.в.], 1999. 407 с; Т. 3 : (1946-1990). [Б. м.] : [б.в.], 2000. 614 с.

12. Ухач В. З. Жандармерія – політична поліція Російської імперії в ХІХ поч. ХХ ст.: організаційно-правові аспекти становлення та діяльності. *Актуальні проблеми правознавства*. 2021. Вип. 2 (26). С. 28-35.

13. Ухач В. З. Жандармерія в імперії Габсбургів: нормативно-правове забезпечення, організаційна структура, діяльність. *Актуальні проблеми правознавства*. 2021. Вип. 3 (27). С. 52-56.

14. Хамула П. Особливості становлення та розвитку правоохоронних органів на території України: історичний аспект. №4, лютий 2015. URL: <http://veche.kiev.ua/journal/4594/>.

Викладач _____ проф. С.В. Адамович